БІБЛІОТЕКА КЗ СОІППО

Про освіту: факти, дослідження, практика

Україна та світ | Освітній дайджест

Вип. 4 / 2026

липень - серпень

URL: https://surl.li/onbcsv

Освіта в Україні

1. **Асєєва Ю. О. Цифрове навантаження як системний фактор емоційного виснаження студентської молоді: теоретико-емпірична модель взаємодії** [Електронний ресурс] / Ю. О. Асєєва, С. І. Лобова // Габітус. – 2026. – Т. 2, № 83. – С. 50-54. *Здійснено теоретико-емпіричне дослідження цифрового навантаження як системного фактора емоційного виснаження студентської молоді, яке свідчить про наявність помірного, але стійкого рівня емоційного виснаження, та поєднується з підвищеним рівнем стресу, поширеними проявами комп'ютерної або інтернет-залежності. Доведено, що стрес виступає ключовим психологічним механізмом, який опосередковує вплив цифрового навантаження на формування емоційного виснаження, супроводжується зниженням академічної ефективності, що відображає порушення функціонального ресурсу особистості, спричиняє когнітивне перевантаження, призводить до емоційного виснаження та зниження ефективності діяльності.* Текст : https://habitus.od.ua/journals/2026/84-2026/10.pdf

2. **Бацуровська І. В. Кібербезпека як складник цифрової компетентності здобувачів професійної освіти в умовах змішаного**

навчання [Електронний ресурс] / І. В. Бацуровська, В. М. Курєпін // Вісн. науки та освіти. – 2026. – № 5 (47). – С. 2519-2537. *Акцентовано, що цифровізація освітнього процесу, активне використання електронних платформ, онлайн-сервісів, хмарних технологій, мережевих ресурсів і засобів дистанційної комунікації посилюють потребу у формуванні в здобувачів не лише технічних умінь роботи з цифровими інструментами, а й навичок безпечної, критичної та відповідальної поведінки в цифровому середовищі. Розкрито теоретичні підходи до визначення кібербезпеки як комплексної характеристики цифрової компетентності, що охоплює знання про кіберзагрози, уміння захищати персональні дані, здатність критично оцінювати цифровий контент, дотримуватися правил цифрової етики, академічної доброчесності та кібергігієни. Визначено основні кіберзагрози, з якими стикаються здобувачі професійної освіти під час використання цифрових освітніх платформ і мережевих ресурсів. Схарактеризовано можливості змішаного навчання для розвитку практичних умінь здобувачів щодо налаштування приватності, створення надійних паролів, перевірки джерел інформації, безпечної онлайн-комунікації та відповідального використання інформаційних технологій у навчальній і майбутній професійній діяльності. Надано практичні рекомендації щодо формування кібербезпечної поведінки здобувачів професійної освіти.* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/46217/46243

3. **Білан В. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім”ї у процесі соціалізації дитини в умовах інклюзивного освітнього середовища** [Електронний ресурс] / В. Білан, М. Бевзюк, М. Лемещук // Вісн. науки та освіти. – 2026. – № 5 (47). – С.2596-2607. *Обґрунтовано значення партнерської співпраці педагогів і батьків як необхідної умови гармонійного розвитку особистості дитини, формування її соціально-комунікативних умінь, емоційної стійкості, адаптивності та позитивної «Я-концепції», особливо в дітей з особливими освітніми потребами. Проаналізовано сучасні наукові підходи до організації ефективної взаємодії*

між учасниками освітнього процесу, визначено ключові принципи схарактеризовано форми і методи такої взаємодії. Висвітлено роль сім'ї як первинного інституту соціалізації, що визначає базові цінності, норми поведінки та моделі соціальної взаємодії дитини, і підкреслено необхідність узгодженості виховних впливів ЗДО та родинного середовища. Окреслено практичні напрями вдосконалення взаємодії ЗДО та сім'ї, зокрема через упровадження індивідуалізованого та диференційованого підходів до роботи з дітьми та їхніми батьками, організацію психолого-педагогічного супроводу, використання інтерактивних форм співпраці (тренінгів, майстер-класів, консультацій, батьківських клубів), а також активізацію просвітницької діяльності щодо питань інклюзивної освіти. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/46222/46248

4. **В Україні почав діяти закон про академічну доброчесність** [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 2 серп. – Електрон. дані. *За повідомленням Державної служби якості освіти України, набув чинності Закон «Про академічну доброчесність», який встановлює єдині правила та стандарти чесної поведінки для учнів, студентів, викладачів, науковців і закладів освіти. Документ визначає основні принципи академічної доброчесності, права й обов'язки учасників освітнього процесу, а також відповідальність за порушення, зокрема плагіат, фальсифікацію, списування та недоброчесне використання штучного інтелекту (ШІ). Закон також зобов'язує заклади освіти створити внутрішні механізми запобігання порушенням і розгляду відповідних випадків. Його впровадження має сприяти підвищенню якості освіти, зміцненню довіри до результатів навчання та розвитку культури академічної відповідальності в Україні.* Текст: https://chytomo.com/v-ukraini-pochav-diiaty-zakon-pro-akademichnu-dobrochesnist/

5. **Гончарук В. В. Формування екологічної культури майбутніх учителів природничих спеціальностей у процесі професійної підготовки** / Науковий вісник Східноєвропейського національного

університету імені Лесі Українки. 2018. №2 (375). С. 101-106. *Здійснено ґрунтовний аналіз сучасного стану формування екологічної культури майбутніх педагогів природничого профілю в закладах вищої освіти (ЗВО) України, окреслено провідні тенденції та суперечності цього процесу. Проаналізовано зарубіжний досвід формування екологічної культури в системі професійної підготовки вчителів природничих дисциплін. Представлено результати педагогічного експерименту, спрямованого на перевірку ефективності визначених педагогічних умов і засобів удосконалення цього процесу. Текст : https://dspace.udpu.edu.ua/items/7e0de266-f8e9-4ea9-ae25-f39be00d01c8*

6. **Довгопола К. С. Психологічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти в умовах військових дій** [Електронний ресурс] / К. С. Довгопола // Габітус. – 2026. – № 84. – С. 55-60. *Здійснено науково-аналітичний огляд сучасних підходів до психологічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами (ООП) в закладах освіти України в умовах повномасштабних воєнних дій. Вказано, що в умовах війни освітні заклади залишаються одними із небагатьох соціальних інститутів, здатних забезпечити дитині з ООП регулярний контакт, передбачуваність і доступ до підтримки і допомоги. Однак реалізація цього потенціалу потребує міжсекторальної координації, інвестицій у кадровий ресурс і методологічно порівнюваних довготривалих досліджень ефективності втручань саме для дітей з ООП. Наголошено на необхідності паралельної підтримки освітян і фахівців інклюзії як умови ефективності допомоги дітям.* Текст : https://habitus.od.ua/84-2026

7. **Івашкевич Є. М. Етика безпеки професійної поведінки майбутніх педагогів в умовах надзвичайних ситуацій** / Є. М. Івашкевич. — Вінниця : Нілан-ЛТД, 2026. — 209 с. *У монографії обґрунтовано потребу визначення відповідальності педагогів під час навчання в умовах надзвичайних ситуацій із урахуванням світового та вітчизняного досвіду. Сучасні реалії змусили науковців і практиків звернути підвищену увагу на*

організацію безпечного освітнього процесу та безпечної поведінки здобувачів освіти в надзвичайних ситуаціях. Основним аспектом цього є формування культури безпечної професійної поведінки у майбутніх педагогів, щодо забезпечення відповідного реагування на різні загрози, такі як пандемії, воєнні дії, терористичні атаки, булінг, кібербулінг та інші конфлікти. Підкреслено важливість готовності педагогів до цих викликів і забезпечення безпеки здобувачів освіти на кожну конкретну надзвичайну ситуацію. Текст: https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11591/Monograph_Ivashkevich.pdf?sequence=1&isAllowed=y

8. **Кіцель Н. Розробка лабораторного практикуму з аналізу та виявлення програм-вимагачів для освітніх програм з кібербезпеки** [Електронний ресурс] / Наталія Кіцель, Оксана Борисенко // Кібербезпека: освіта, наука, техніка : електрон. фах. наук. вид. – 2026. – Т. 1, № 33. – С. 504-511. *Досліджено проблему підвищення рівня практичної підготовки здобувачів освіти у сфері кібербезпеки щодо аналізу та виявлення програм-вимагачів як одного з найнебезпечніших видів шкідливого програмного забезпечення. Розроблено лабораторний практикум, який охоплює вивчення життєвого циклу ransomware-атак, аналіз поведінкових характеристик шкідливих програм, роботу з динамічними середовищами, а також застосування методів машинного навчання для виявлення кіберзагроз. Запропоновано структуру практичних завдань, спрямованих на формування професійних компетентностей у сфері аналізу шкідливого програмного забезпечення, цифрової криміналістики та кіберзахисту. Встановлено, що впровадження розробленого практикуму сприяє підвищенню ефективності підготовки майбутніх фахівців з кібербезпеки, розвитку практичних навичок і створенню умов для дослідження сучасних кіберзагроз у навчальному середовищі.* Текст: https://doi.org/10.28925/2663-4023.2026.33.1145

9. **Ковальська Н. А. Психологічні особливості прояву стресу в студентському віці** [Електронний ресурс] / Н. А. Ковальська, Д. В. Філіна // Габітус. – 2026. – Т. 2, № 83. – С. 108-112. *Метою статті є теоретичне*

узагальнення підходів до вивчення стресу та емпіричне дослідження особливостей копінг-стратегій і рівня суб'єктивного стресу у студентів. За результатами дослідження, у якому взяли участь 30 здобувачів вищої освіти Одеського національного економічного університету віком від 18 до 21 року констатовано, що у студентському середовищі переважають адаптивні копінг-стратегії, зокрема прийняття, гумор, позитивне переосмислення та планування, які сприяють ефективній саморегуляції та зниженню психоемоційної напруги. Помірно вираженими є емоційні реакції, такі як вираження почуттів і самозвинувачення, тоді як неадаптивні стратегії (уникання, заперечення) використовуються рідше. Вказано на необхідність впровадження програм психологічної підтримки, спрямованих на розвиток навичок конструктивної саморегуляції та зміцнення соціальних зв'язків у студентському середовищі. Текст : https://habitus.od.ua/journals/2026/83-2026/part_2/20.pdf

10. **Лученко Д. Закон України "Про академічну доброчесність": новий вимір, нові виклики, нові можливості для розвитку юридичної практики** [Електронний ресурс] / Дмитро Лученко // Юрид. практика. – 2026. – 24 лип. – Електрон. дані. *Проаналізовано зміст Закону України "Про академічну доброчесність", який буде введений в дію 31. 07. 2026. Зазначено, що це перший в історії України комплексний закон про академічну доброчесність, що охоплює всю освіту і науку - від школи до докторантури, включно з конкурсами, експертизою, рецензуванням і присудженням ступенів та звань. Окрім того, Закон уперше вичерпно визначає 13 видів порушень - від академічного плагіату до академічного саботажу та врегульовує використання штучного інтелекту (ШІ), а також запроваджує інституційну відповідальність: відповідатиме не лише порушник, а й заклад, який не реагує на порушення. Окреслено проблеми реалізації Закону на практиці та висловлено застереження, що введення Закону в дію і його застосування в тій редакції, яка існує сьогодні, призведе до непрогнозованих наслідків, численних спорів і додаткового завантаження системи*

адміністративних судів новими категоріями справ. Констатовано, що Закон є серйозним кроком до європейської культури науки, але його якісне впровадження залежить від вирішення низки проблемних питань, а також вже зараз адвокатська спільнота має бути готова до значної кількості нових справ, в яких клієнти потребуватимуть допомоги кваліфікованих фахівців у галузі права. Текст: https://pravo.ua/zakon-ukrainy-pro-akademichnu-dobrochesnist-novyi-vymir-novi-vyklyky-novi-mozhlyvosti-dlia-rozvytku-iurydychnoi-praktyky

11. **Мар'яненко Л. В. Організація психологічної підтримки учнів в умовах невизначеності освітнього простору** [Електронний ресурс] / Л. В. Мар'яненко, І. М. Поклад // Габітус. – 2026. – Т. 1, № 83. – С. 100-105. *Вказано, що психологічна безпека освітнього простору навчального закладу розглядається як стан, вільний від прояву психологічного насильства, який сприяє задоволенню основних потреб в особистісно-довірчому спілкуванні, створює референтну значимість середовища та забезпечує соматичне, психічне та психологічне здоров'я включених до неї учасників. За результатами проведеного емпіричного дослідження визначено, що для розкриття пізнавально-творчого потенціалу особистості необхідно розвивати творчі здібності учня, мотивацію до навчання і пізнання, підтримувати прагнення учня до самостійного розкриття творчого потенціалу, розвивати становлення пізнавальної діяльності, розвивати множинний інтелект та ті види інтелекту, що більше йому притаманні, необхідно спрямувати увагу та докласти зусилля на зниження боязкості невдач та формування спрямованості учня на досягнення успіху.* Текст : https://habitus.od.ua/journals/2026/83-2026/part_1/19.pdf

12. **Саленко І. В. Правове регулювання академічної доброчесності як інституційного обов'язку науково-педагогічних працівників: доктринальні засади та механізми реалізації** [Електронний ресурс] / І. В. Саленко // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія : Право : зб. наук. пр. – Ужгород, 2026. – № 93, т. 3. – С. 277-283. *Досліджено правове*

регулювання академічної доброчесності як самостійного інституту освітнього права, що поєднує норми освітнього, трудового та адміністративного законодавства й спрямований на забезпечення якості освіти та науки. Проаналізовано зміст позитивних і негативних обов'язків науково-педагогічних працівників, а також інституційні механізми забезпечення академічної доброчесності, зокрема діяльність етичних комісій, учених рад та органів внутрішнього контролю. Виявлено проблеми правозастосування, пов'язані з невизначеністю строків давності притягнення до відповідальності, відсутністю чітких критеріїв диференціації санкцій і колізіями між академічною та дисциплінарною відповідальністю. Обґрунтовано самостійну правову природу академічної відповідальності та запропоновано напрями вдосконалення законодавства щодо процедур розгляду справ, стандартів доказування, строків давності та пропорційності санкцій за порушення академічної доброчесності. Текст: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2026/03/40-2.pdf

13. **Скоренок О. Академічна доброчесність в умовах використання штучного інтелекту в закладах вищої освіти** [Електронний ресурс] / О. Скоренок // Вісн. Нац. ун-ту «Чернігів. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. – 2026. – Т.193, № 37. – С.193-200. *Здійснено комплексний аналіз проблеми дотримання принципів академічної доброчесності в умовах активного впровадження технологій ШІ в освітній процес закладів вищої освіти (ЗВО). Вказано, що використання технологій ШІ в освітньому процесі створює як нові можливості, так і суттєві ризики для забезпечення академічної доброчесності. Порушення виникають на різних етапах взаємодії з такими системами та зумовлюються комплексом мотиваційних, особистісних, організаційних і соціальних чинників. Встановлено, що ефективне запобігання таким порушенням можливе лише за умови системного підходу, що поєднує формування внутрішньої мотивації здобувачів освіти, удосконалення педагогічних практик, розвиток цифрової грамотності та впровадження чітких інституційних*

політик. Текст : https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/1123/1176

14. **Яланецький В. Цифровий супровід освітян на основі internet of behaviors** [Електронний ресурс] / Валерій Яланецький // Кібербезпека: освіта, наука, техніка : електрон. фах. наук. вид. – 2026. – Т. 1, № 33. – С. 453-460. *Досліджено проблему цифрового супроводу освітян в умовах цифровізації освітнього середовища та вказано на необхідність інтеграції фізичних і цифрових аспектів їхньої професійної діяльності. Обґрунтовано доцільність використання технологій Internet of Things для автоматизованої фіксації подій фізичної присутності та концепції Internet of Behaviors для аналізу поведінкових сценаріїв професійної діяльності освітян. Запропоновано узагальнену модель цифрового супроводу, що охоплює процеси збору, узгодження, аналізу та інтерпретації даних із систем управління навчанням і кампусної інфраструктури. Наголошено на людиноцентричному характері запропонованого підходу, важливості захисту персональних даних та дотриманні етичних принципів використання поведінкової аналітики в освітньому середовищі.* Текст: https://doi.org/10.28925/2663-4023.2026.33.1137

Освіта в зарубіжних країнах

15. **Костюков В. Мистецька освіта на рівні бакалаврату : європейський контекст та українські реалії** [Електронний ресурс] / В. Костюков // Вісн. Нац. ун-ту «Чернігів. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. – 2026. – Т.193, № 37. – С.47-54. *Мета статті - висвітлити сучасний стан досягнень і покращання мистецьких освітніх систем в Україні та за кордоном. Розглянуто структурну організацію мистецької галузі України, що постає визначальним фактором для формування критеріїв якості у процесі підготовки бакалаврів; обґрунтовано реалії національної мистецької освіти, європейській досвід і порівняно їх освітні ініціативи;*

виокремлено кроки щодо вдосконалення мистецької сфери на рівні бакалаврату. Текст : https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/1103/1156

16. **Товканець Г. Сучасні вектори розвитку міжнародного освітнього простору** [Електронний ресурс] / Г. Товканець, В. Кирлик// Вісн. Львів. ун-ту. Серія пед. – 2026. – № 44. – С. 289-297. *Розглянуто особливості розвитку цифрових технологій та можливості впровадження їх у освітню практику: інвестування в цифрову інфраструктуру, безперервний розвиток цифрових компетенцій педагогів, застосування студентоцентрованого підходу до навчання, розробка інклюзивного та культурно значущого цифрового контенту, сприяння співпраці між викладачами, студентами та розробниками інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), прийняття управлінських рішень на основі цифрових технологій, заохочення гнучкості та адаптивності у цифрових моделях навчання. Наголошено на моральних аспектах розвитку міжнародного освітнього простору: збереження самобутності, найважливішим завданням якого є переосмислення освіти у контексті "єдності у різноманітті"; справедливість та рівність можливостей; гуманізація та відповідальність в умовах цифровізації та турбулентності соціального середовища тощо. Вказано, що розвиток сучасного міжнародного освітнього простору – це не тільки процес інтеграції, цифровізації і стандартизації освітніх норм і стандартів, а й активна діяльність у межах взаємодії різних культурних, етичних і соціальних цінностей, спрямування на збереження традиційних та пошуку нових каналів обміну досвідом й співробітництва*. Текст : https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/pedagogics/article/view/14226/14839